

Sygn. akt I CSK 238/11

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 14 grudnia 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Tadeusz Wiśniewski (przewodniczący)

SSN Irena Gromska-Szuster

SSN Dariusz Zawistowski (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Krystyny W., Aliny W., Justyny W., Zofii G., Magdaleny G.,
Tomasza W. i Małgorzaty S.

przeciwko Skarbowi Państwa - Ministrowi Infrastruktury

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 14 grudnia 2011 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej

od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 9 lipca 2010 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z dnia 12 czerwca 2006 r. oddalił powództwo powodów skierowane przeciwko Skarbowi Państwa o zasądzenie odszkodowania obejmującego wartość dziesięciu lokali mieszkalnych, położonych w W. przy ul. M. 52, oraz utracone korzyści związane z utratą czynszu najmu w okresie od 17 października 1997 r. do 31 marca 2004 r. Oddalając to powództwo, Sąd Okręgowy uwzględnił zarzut przedawnienia podniesiony przez stronę pozwaną. Sąd Apelacyjny po rozpoznaniu apelacji powodów powyższy wyrok uchylił w części dotyczącej żądania naprawienia szkody obejmującej wartość lokali i w tym zakresie przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w W. W jego ocenie podniesienie zarzutu przedawnienia stanowiło nadużycie prawa.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z dnia 29 października 2009 r. uwzględnił powództwo do kwot, do których powodowie rozszerzyli żądanie pozwu, łącznie do kwoty 4303613 zł. Sąd ten ustalił, że poprzednicy prawni powodów byli współwłaścicielami nieruchomości położonej w W. przy ul. M. 52. Prezydium Rady Narodowej orzeczeniem z dnia 23 marca 1953 r. odmówiło im przyznania prawa własności czasowej do gruntu. W latach 1997-2004 Skarb Państwa sprzedał dziesięć lokali znajdujących się w budynku przy ul. M. 52 ich najemcom. Prezes Urzędu Mieszkalnictwa i Rozwoju Wsi w decyzji z dnia 17 marca 1999 r. stwierdził, że decyzja z dnia 23 marca 1953 r., w części dotyczącej sprzedanych lokali, została wydana z naruszeniem prawa, a w pozostałej części jest nieważna. W marcu 2003 r. powodowie wystąpili do Prezesa Urzędu Mieszkalnictwa i Rozwoju Wsi o przyznanie odszkodowania za sprzedane lokale mieszkalne. Odmówił on przyznania odszkodowania, wskazując na uchybienie terminowi określonymu w art. 160 § 6 k.p.a.

Sąd Okręgowy uznał roszczenie powodów za uzasadnione na gruncie art. 160 k.p.c. Wskazując na związanie stanowiskiem Sądu Apelacyjnego, przyjął, że zarzut przedawnienia podniesiony przez stronę pozwaną nie zasługiwał na uwzględnienie także w odniesieniu do rozszerzonego powództwa.

Apelacja strony pozwanej została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 9 lipca 2010 r. Podzielił on ustalenia faktyczne i ocenę prawną, której dokonał Sąd pierwszej instancji.

Skarga kasacyjna strony pozwanej została oparta na podstawie naruszenia prawa materialnego. Zarzucono w niej naruszenie art. 5 k.c. w zw. z art. 160 § 6 k.p.a., art. 481 § 1 k.c., art. 455 k.c. i art. 263 § 2 k.c. w wyniku ich niewłaściwego zastosowania. W oparciu o te zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania, ewentualnie jego uchylenie i orzeczenie co do istoty sprawy przez oddalenie powództwa w całości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzut naruszenia art. 5 k.c. był uzasadniony. W myśl tego przepisu, z ochrony nie korzystają prawa, których realizacja godzi w zasady współżycia społecznego i z tego względu stanowi nadużycie prawa. W judykaturze dominuje wyraźnie pogląd, że uznanie zarzutu przedawnienia za nadużycie prawa i uwzględnienie przez sąd przedawnionego roszczenia możliwe jest jedynie wyjątkowo, gdy indywidualna ocena okoliczności w rozstrzyganej sprawie wskazuje, iż opóźnienie w dochodzeniu przedawnionego roszczenia jest spowodowane szczególnymi przesłankami uzasadniającymi to opóźnienie i nie jest ono nadmierne. W przypadku roszczeń odszkodowawczych istotny może być także rodzaj uszczerbku, którego doznał powód. Sąd Apelacyjny rozpoznając zarzut naruszenia art. 5 k.c. zawarty w apelacji strony pozwanej, stwierdził, że jest z mocy art. 386 § 6 k.p.c. związany oceną prawną wyrażoną uprzednio w uzasadnieniu wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 15 marca 2007 r., w którym przyjęto, że podniesienie przez stronę pozwaną zarzutu przedawnienia stanowi nadużycie prawa. Sąd Apelacyjny przyjął wówczas, że za taką oceną przemawia niejasny tok postępowania administracyjnego, w którym powodowie usiłowali uzyskać ochronę dla swoich praw oraz niepouczenie ich w postępowaniu administracyjnym o trybie dochodzenia odszkodowania. Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku nie powołał innych argumentów, które uzasadniały nieuwzględnienie zarzutu naruszenia art. 5 k.c. zawartego w apelacji strony pozwanej. Argumenty

wyżej przytoczone nie pozwalają zaś uznać za trafne stanowiska wyrażonego w uzasadnieniu wyroku z dnia 15 marca 2007 r. Treść decyzji Prezesa Urzędu Mieszkalnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 marca 1999 r. i jego uzasadnienie wskazują jednoznacznie, że odnośnie do 10-ciu lokali sprzedanych ich najemcom w latach 1997-2004 nie było możliwe stwierdzenie nieważności orzeczenia Prezydium Rady Narodowej z dnia 23 marca 1953 r., z uwagi na nieodwracalność skutków prawnych związanych ze sprzedażą tych lokali. Po wydaniu tej decyzji było zatem jasne, że powodowie mogą dochodzić wyłącznie odszkodowania za pozbawienie ich własności tych lokali. Nieuzasadnione było również stwierdzenie, że organ administracyjny naruszył art. 9 k.p.a. przez niepoinformowanie powodów o możliwości zgłoszenia roszczenia odszkodowawczego. Przepis ten nakłada na organy administracji publicznej obowiązek należytego i wyczerpującego informowania stron o okolicznościach faktycznych i prawnych, które mogą mieć wpływ na ustalenie ich praw i obowiązków będących przedmiotem postępowania administracyjnego. Należy przyjąć, że pouczenie stron dotyczy zatem okoliczności związanych z toczącym się postępowaniem, w tym przysługujących stronom środków odwoławczych (zob. także art. 107 § 1 k.p.a.). Z art. 9 k.p.a. nie wynika natomiast obowiązek pouczenia stron postępowania administracyjnego o możliwości dochodzenia odszkodowania za szkody spowodowane wydaniem wadliwych decyzji administracyjnych w innym postępowaniu administracyjnym. Okoliczności, do których odwołał się Sąd Apelacyjny, nie uzasadniały zatem oceny, że miały one charakter wyjątkowy i usprawiedliwiały dochodzenie przez powodów odszkodowania po upływie terminu przedawnienia ich roszczeń.

Usprawiedliwiony był również zarzut dotyczący wadliwego zasądzenia przez Sąd Okręgowy odsetek ustawowych. Zostały one nieprawidłowo zasądzone od daty poprzedzającej wydanie wyroku zasądzającego odszkodowanie. Zarzut naruszenia art. 481 § 1 k.c. i art. 455 k.c. nie miał jednak istotnego znaczenia dla sposobu rozstrzygnięcia skargi kasacyjnej, wobec jej uzasadnionej podstawy związanej z zarzutem naruszenia art. 5 k.c.

Z przyczyn wyżej wskazanych skarga kasacyjna podlegała uwzględnieniu i zaskarżony nią wyrok został uchylony na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.

